

uitstek eigentijds auteur dan Norén, wanneer hij zijn personages steeds meer laat vervreemden in virtuele projectiebeelden van neonverlichte kantoorgebouwen, anonieme stadsbeelden en zinnelijke reclameborden op het achterdoek. Maar de zaak blijft dat *Unter Eis* weinig toevoegt aan eerdere rekeningen die van het hyperkapitalisme gemaakt zijn, niet in het minst door Richters stadsgenoten Frank Castorf en René Pollesch. Wat moet je als individuele kijker met zulke abstracte tableaux van hoogeconomisch globalisme?

VERVORMENDE FICTIESPIEGEL

‘Spiegels’ is misschien nog de beste noemer voor de buitenlandse producties die Colinet bij voorkeur naar Luik haalt. Ze grijpen – zoals beloofd – vaak zo direct in op de nieuwswerkelijkheid van maffiageweld, staatscensuur, schooldrama’s en neoliberalisme dat ze die actualiteiten soms nog moeilijk overstijgen. Samen geven ze laxetheater: ze duwen je met de neus in de stront van de wereld om hem zo weer even beter te helpen verteren. Maar bieden ze ook een inhoudelijke meerwaarde, extra mentaal voedsel? Zeker nodigen de meer volkseigen voorstellingen *Cani di Bancata* en *Saadi, agence de gaieté* uit tot nieuwe inzichten op verre werkelijkheden. En natuurlijk schuren en strijden onder de expliciete manifestaties van Norén en Richter nog alle tegengestelde nuances waar zij ooit op gestoten zijn tijdens hun dramaturgisch vooronderzoek. Maar de kracht van al deze producties blijft toch sterk afhankelijk van hoe hun acteurs ze op scène verkopen: in een speelstijl die – vrolijk afstandelijk of net erg serieus ingeleefd – de gekozen materie veel meer weet te politiseren dan wat tekst en beeld aan kritisch gehalte in zich dragen. De enige productie die echt weet te vervreemden, en dit op alle vlakken, is *Product* van Mark Ravenhill, de Engelse auteur die met *Shopping and Fucking* ooit het *in yer face*-theater mee lanceerde. In zijn nieuwe tekst is de uitgangssituatie een stuk banaler: een filmregisseur (gespeeld door Ravenhill zelf) doet een uur lang een Hollywood-script uit de doeken aan een droomactrice die voor de rest haar welgevormde mond moet houden. Waar Richter vertrok van politieke toestanden en er een menselijk gezicht aan gaf, doet Ravenhill het omgekeerde: vanuit een strikt persoonlijke situatie (een man wil een vrouw verleiden – of dat gevoel krijg je toch), ontstaat een politieke *storytelling*. De regisseur laat zijn hoofdrol Amy in Heathrow landen naast een moslim met enkel een mes en een gebedsmatje. Binnen de kortste keren heeft ze er in haar verbeelding een gevaarlijke extremist van gemaakt (ze verloor haar

geliefde Troy in de WTC-torens). Toch bezorgt deze Mohammed haar even later in haar loft hét orgasme van haar leven. Vanaf daar slaat het vertelde script driftig op hol, met een bezoek van Osama, langs een zelfmoordaanslag op Disney World Parijs, het verraad van Amy, en haar heldhaftige bevrijdingsdaad in de gevangenis waar Mohammed gevangen zit. Wat Amy fantaseert en wat (filmische) werkelijkheid is, wordt volstrekt onduidelijk, en net daar ligt de sterkte van Ravenhills tekst. Hilarisch speelt hij met verinnerlijkte Westerse clichés van moslimextremisme en geeft hij tegelijk lucht aan onze onderbewuste jaloezie op de blinde overtuiging en daadkracht ervan. Anders dan de vier andere producties die ik op Festival de Liège zag, vond *Product* een pienter politieke vorm voor een dubbelgelaagde inhoud: de wereldse werkelijkheid krijgt hier gestalte via een ingeschreven vervormende fictiespiegel, waardoor die zelf het onderwerp wordt. Voeg daarbij de erg geprononceerde zeggings- en gespeelde stunteligheid van Ravenhill, zijn stilzwijgende tegenspeelster die voortdurend wil opstappen, je eigen voortdurende ‘waar moet dit heen?’-verwarring, en je krijgt precies de grond die nodig is voor de echt kritische inwerking van een artistiek product: het laat vragen.

Als Colinet zegt voor zijn vierde editie op zoek te zijn geweest ‘naar makers met een eigen taal die het over de wereld hebben’, dan heeft hij zijn missie dus volbracht. Niet zelden was het – in die vijf van in totaal achttien geprogrammeerde producties – meer wereld dan taal. Maar liever zo dan omgekeerd, zoals in meerdere van die zogezegd ‘maatschappijbetrokken’ cultuurhuizen in Vlaanderen. En welke makers! In zijn uppie zorgt Colinet ervoor dat vermaarde namen als Lars Norén en Thomas Ostermeier om de twee jaar ook nog eens in België te zien zijn, terwijl hij daarnaast volop investeert in nieuwe beloftes als Emma Dante en Falk Richter. En als dat niet voldoet als verklaring voor waarom ik aan Festival de Liège een stukje hart verloren heb, dan hopelijk dit wel: in de Manège barst het telkens een halfuur na de voorstellingen totaal los, met tussen de wankele cafétafeltes populaire performances zoals een schlagers zingende opdienster, of een bingo-entertainer die veel te hard in zijn micro schreeuwt en tussen zijn nummertjes keiharde techno draait. Op het KunstenFESTIVALdesArts zien we dat nog niet zo snel gebeuren...